

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

31

Vragen van het lid **Ouwehand** (PvdD) aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur over *een Nationaal Hitteplan voor dieren* (ingezonden 2 juli 2025).

Antwoord van Minister **Wiersma** (Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur) (ontvangen 19 september 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 2709.

Vraag 1

Heeft u gemerkt dat het zeer warm is, met minstens code geel in het gehele land en code oranje in drie provincies?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Kunt u bevestigen dat er voor mensen allerlei maatregelen zijn getroffen om met deze tropische temperaturen om te gaan, zoals het Nationaal Hitteplan en tropenroosters?

Antwoord 2

Er bestaan verschillende initiatieven om mensen bewust te maken van de effecten van hitte, zoals het Nationaal Hitteplan van het RIVM dat bedoeld is als waarschuwingssysteem voor organisaties in de zorg.

Vraag 3

Erkent u dat dieren in de veehouderij extra kwetsbaar zijn voor hitte, en veel dieren lijden door (ernstige) hittestress?

Antwoord 3

Dieren kunnen, net als mensen, hittestress ervaren tijdens warme periodes. Het risico op hittestress verschilt per situatie. Hierbij spelen onder andere de diersoort, de luchtvochtigheid, de temperatuur en getroffen management-maatregelen een rol.

Vraag 4

Kunt u bevestigen dat varkens vanaf 25 graden Celsius een versnelde hartslag, stijgende bloeddruk en versnelde oppervlakkige ademhaling kunnen krijgen als gevolg van de verhoogde temperaturen?¹

Antwoord 4

Voor de beantwoording van vraag 4, 5 en 6 verwijs ik u naar de op 11 februari verzonden beantwoording op vragen van het lid Ouwehand over het beschermen van dieren tegen de hitte (Kamerstuk 2024Z11892), die een identieke strekking hadden.

Vraag 5

Kunt u bevestigen dat vleeskuikens extra gevoelig zijn voor warme temperaturen door hun extreme gewicht, waarop ze zijn doorgefokt, waardoor ze hun warmte niet goed kwijt kunnen en al vanaf 22 graden Celcius het risico lopen om te lijden aan hittestress?

Antwoord 5

Zie beantwoording vraag 4.

Vraag 6

Deelt u dus het inzicht dat 30 graden Celcius voor veel dieren al veel te warm is, aangezien uit onderzoek van de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) blijkt dat hun welzijn al bij aanzienlijk lagere temperaturen wordt aangetast, zoals bij zeugen vanaf 22 graden Celcius, varkens vanaf 25 graden Celcius, koeien vanaf 25 graden Celcius en schapen vanaf 28 graden Celcius? Zo nee, waarom niet?^{2, 3, 4}

Antwoord 6

Zie beantwoording vraag 4.

Vraag 7

Kunt u bevestigen dat de maatregelen om dieren tegen hitte te beschermen voor een belangrijk deel bestaan uit vrijblijvende maatregelen en niet-handhaafbare sectorprotocollen, in plaats van wetgeving en handhaving?

Antwoord 7

Nee. In Nederland bestaan zowel verschillende plannen en protocollen als wet- en regelgeving op dit vlak.

Vraag 8

Herinnert u zich dat u op eerdere Kamervragen (Aanhangsel Handelingen II, vergaderjaar 2023–2024, nr. 2158) antwoordde dat u een plan vanuit de overheid niet nodig acht, omdat u vertrouwt op de kennis en ervaring binnen de Nederlandse sector?

Antwoord 8

Ik herinner mij de vragen die u destijds heeft gesteld en de antwoorden die ik daarop heb gegeven.

¹ EFSA, 7 september 2022, «Welfare of pigs during transport», (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7445>)

² EFSA, 7 september 2022, «Welfare of pigs during transport», (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7445>)

³ EFSA, 7 september 2022, «Welfare of equidae during transport» (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7444>)

⁴ EFSA, 7 september 2022, «Welfare of cattle during transport» (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7442>)

Vraag 9

Bent u op de hoogte van de structurele lobby van de sector tegen maatregelen om dieren beter te beschermen tegen de hitte, waaronder het verlagen van de maximumtemperatuur voor diertransporten van 35 graden Celcius naar 30 graden Celcius?⁵

Antwoord 9

Ik ben op de hoogte van de zorgen die de sector heeft geuit over het verlagen van de maximumtemperatuur voor diertransport naar 30 graden Celsius. Zoals ik eerder al heb vermeld in de Verzamelbrief dierenwelzijn van februari 2025 (Kamerstuk 28 286, nr. 1380) neem ik deze zorgen serieus.

Vraag 10

Kunt u zich voorstellen dat dit weinig vertrouwen schept dat de sector bereid is om dieren goed tegen hitte te beschermen?

Antwoord 10

Nee.

Vraag 11

Kunt u uitsluiten dat we aankomende periode weer worden geconfronteerd met schrijnende beelden van varkens die naar adem happen, kippen die dicht op elkaar gepropt in oververhitte wagens zitten en transportwagens die dagenlang stilstaan bij een slachthuis of rondjes moeten blijven rijden, totdat de dieren worden uitgeladen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 11

Daar waar de NVWA vaststelt dat er sprake is van overtredingen wordt handhavend opgetreden.

Vraag 12

Bent u bereid om op korte termijn een voorstel voor een Nationaal Hitteplan voor dieren naar de Kamer te sturen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 12

Een dergelijk plan bestaat al en is voor het eerst gedeeld met uw Kamer op 7 juli 2016 (Kamerstuk 2016D29453): het Nationaal Plan voor Veetransport bij Extreme Temperaturen. Daarnaast bestaat er ook het Plan van aanpak hittestress dat op 8 juni 2023 bij een verzamelbrief met uw Kamer is gedeeld (Kamerstuk 2016D29453, bijlage bij Kamerstuk 28 286, nr. 1296).

Vraag 13

Kunt u aangeven hoe het, ondanks alle sectorprotocollen, kan dat dieren op hete dagen nog altijd langdurig in bloedhete vrachtwagens moeten wachten voor slachthuizen of rondjes moeten blijven rijden totdat ze worden gelost?

Antwoord 13

Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 11 wordt er handhavend opgetreden daar waar de NVWA vaststelt dat er sprake is van overtredingen.

Vraag 14

Bent u bereid om een maximale wachttijd van 15 minuten bij slachthuizen in te stellen?

Antwoord 14

De sector is al verplicht om de wachttijden tot een minimum te beperken vanwege Europese wet- en regelgeving (Europese Verordening 1/2005). Deze geeft aan dat de duur van het transport tot een minimum beperkt moet worden en Europese Verordening 1099/2009 stelt dat dieren zo spoedig

⁵ Europese Commissie, 26 februari 2025, «Policy guideline of the Minister for Agriculture, Fisheries, Food Security and Nature of..., No WJZ/, amending the policy guideline on animal transport at high temperatures», (<https://technical-regulation-information-system.ec.europa.eu/en/notification/26693>)

mogelijk na aankomst in het slachthuis worden uitgeladen en vervolgens zonder onnodige vertraging worden geslacht). Daarnaast is het – om in Nederland een specifieke tijdslimiet van maximaal 15 minuten voor de wachttijd vast te leggen – noodzakelijk om een onderbouwing te geven dat 15 minuten voor alle situaties het maximaal toelaatbare is en dat overschrijding hiervan in alle gevallen tot aantasting van het dierenwelzijn leidt. Deze onderbouwing is niet mogelijk omdat de situatie ter plaatse per slachthuis verschilt, en de dierenwelzijnsimpact van 15 minuten wachttijd eveneens sterk kan verschillen, mede afhankelijk van de diersoort die wordt vervoerd en de buitentemperatuur en luchtvochtigheid en de voorzieningen en maatregelen die het slachthuis heeft getroffen voor wachtende wagens.

Vraag 15

Bent u bereid om de snelheid van het slachtproces te verlagen, zodat minder dieren hoeven te worden aangevoerd, er minder fouten worden gemaakt die leiden tot vertraging van het slachtproces en dieren minder lang hoeven te wachten in bloedhete transportwagens?

Antwoord 15

Zoals gemeld in de Kamerbrief van 27 oktober 2020 (Kamerstuk 28 286, nr. 1131), zijn er geen juridische mogelijkheden om de bandsnelheid generiek te verlagen.

De NVWA kan, als er niet wordt voldaan aan de eisen voor o.a. dierenwelzijn of voedselveiligheid, handhavend optreden en bij individuele slachthuizen de bandsnelheid verlagen.

Vraag 16

Kunt u bevestigen dat de Kamer al vier jaar lang oproept om over te gaan tot het verlagen van de maximumtemperatuur voor diersporten naar maximaal dertig graden Celcius en de beleidsregel in augustus of september 2024 definitief in werking had moeten treden?

Antwoord 16

In het algemeen zijn oproepen en uitspraken van uw Kamer mij bekend.

Vraag 17

Heeft u gezien dat de Kamer u afgelopen week opnieuw heeft verzocht om deze beleidsregel op zeer korte termijn in werking te laten treden (Kamerstuk 21 501-32, nr. 1716)?

Antwoord 17

Zie het antwoord op vraag 16.

Vraag 18

Kunt u toezeggen dat u dit verzoek van de Kamer zult uitvoeren en de beleidsregel op zeer korte termijn in werking zult laten treden? Zo ja, per wanneer? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 18

Voor de beleidsregel 30 graden geldt dat ik eerder de Kamer heb geïnformeerd dat ik aan de slag ga met het zoveel mogelijk wegnemen van de zorgen van ondernemers vanwege de te verwachten impact van het verlagen van de maximumtemperatuur voor diersporten met mogelijke negatieve neveneffecten voor het dierenwelzijn. Hiertoe heb ik de NVWA en sector gevraagd om gezamenlijk de mogelijkheden en belemmeringen voor 's nachts slachten te verkennen. Deze verkenning, waaronder een pilot voor 's nachts slachten op roodvleesslachthuizen, loopt op dit moment. Deze verkenning wil ik afronden. Daarnaast heeft de Europese Commissie mij gevraagd de maximumtemperatuur voor diersporten niet te verlagen zolang de onderhandelingen aangaande de herziening van de transportverordening nog lopen. Verder heeft uw Kamer dit onderwerp controversieel verklaard (2025D28826).

Vraag 19

Heeft u gezien dat de Kamer u ook heeft verzocht (Kamerstuk 36 200 XIV, nr. 63) (Kamerstuk 21 501-32, nr. 1526) om de maximumtemperaturen in lijn te brengen met deze EFSA-adviezen? Wat gaat u hiermee doen?

Antwoord 19

Zie mijn antwoord op vraag 18.

Vraag 20

Kunt u toezeggen dat er deze hete dagen geen diertransporten plaatsvinden in Nederland?

Antwoord 20

Zie mijn antwoord op vraag 18.

Vraag 21

Waarom heeft u nog steeds geen maatregelen getroffen voor een lagere stalbezetting in warme maanden, waardoor dieren weer worden opgesloten in snikhete stallen of in bloedhete vrachtwagens naar het slachthuis «moeten» worden afgevoerd, puur omdat anders de stal te vol dreigt te raken?

Antwoord 21

Een lagere stalbezetting betekent een fokbeperking opleggen. Hiervoor is geen onderbouwing.

Vraag 22

Kunt u bevestigen dat dieren in het wild omgaan met hitte door bijvoorbeeld afkoeling te zoeken, zoals varkens doen met modderbaden? Deelt u de mening dat ook dieren in de veehouderij de mogelijkheid moeten hebben om hitte te vermijden en af te koelen?

Antwoord 22

Het handhaven van de lichaamstemperatuur wordt ook wel thermoregulatie genoemd. De wijze waarop dieren dit doen is afhankelijk van de diersoort. De overheid, houders van dieren, transporteurs en slachterijen onderstrepen het belang van het voorkomen of beperken van hittestress. Zij werken dan ook al jaren aan verschillende initiatieven in dit kader, zoals sectorprotocollen, financiering van wetenschappelijk onderzoek en het ontwikkelen van tools/manieren om hittestress te voorkomen. Ook is in de ontwerp-AMvB dierwaardige veehouderij de verplichting opgenomen dat alle veehouders in de gehele veehouderij een klimaatadaptatieplan dienen te hebben per 2027, met als doel om hitte- én koudestress te voorkomen.

Vraag 23

Gaat u ervoor zorgen dat dieren in de veehouderij naar buiten kunnen en daar de mogelijkheden hebben om af te koelen, zoals met modderbaden of stofbaden?

Antwoord 23

Het is de plicht van veehouders om goed voor hun dieren te zorgen. Daar hoort ook bescherming tegen warmte bij. Een verplicht klimaatadaptatieplan is daarom ook onderdeel van de ontwerp-AMvB dierwaardige veehouderij. Door in een plan vast te leggen welke specifieke maatregelen de houder kan treffen bij hitte kan de houder op dergelijke momenten (preventief) handelen. Er zijn verschillende maatregelen mogelijk, ook als de dieren in de stal staan. Ik vertrouw daarbij op de kennis en kunde van de Nederlandse veehouders.

Vraag 24

Kunt u bevestigen dat het wettelijk verplicht is om dieren in weilanden te beschermen tegen slechte weersomstandigheden, waaronder hitte (artikel 1.6, derde lid, Besluit houders van dieren)? Kunt u tevens bevestigen dat de Kamer in 2023 heeft verzocht om beschuttingsmogelijkheden voor weidedieren landelijk te verplichten (Kamerstuk 28 286, nr. 1310)?

Antwoord 24

Geldende wet- en regelgeving is mij uiteraard bekend.

Vraag 25

Hoe verklaart u het dat veel dieren in weilanden nog altijd niet worden beschermd tegen hitte, ondanks de wettelijke verplichting om dieren te beschermen en het verzoek vanuit de Kamer om beschuttingsmogelijkheden verplicht te stellen?

Antwoord 25

Het is de verantwoordelijkheid van de houders om hun dieren te voorzien van de benodigde beschutting tijdens warme dagen. De NVWA heeft in 2024 het gedrag van schapenhouders in het kader van bescherming tegen hitte in beeld gebracht in een doelgroepbeeld⁶. Hier kwamen verschillende factoren uit naar voren die van invloed zijn op het bieden van beschutting.

Vraag 26

Bent u bereid om er op korte termijn voor te zorgen dat alle weilanden waar dieren worden gehouden beschikken over beschuttingsmogelijkheden, zoals bomen of schuilstallen?

Antwoord 26

Om dierhouders, gemeentes en provincies te ondersteunen bij het realiseren van beschuttingsmogelijkheden is het project «Beschutting voor dieren in de weide» binnen het programma Kennis op Maat goedgekeurd. Het doel van dit project is praktische en juridische kennis over beschutting te verspreiden onder verschillende stakeholders. Dit project loopt nu. Ik zal u voor het eind van het jaar informeren over de voortgang.

Vraag 27

Kunt u bevestigen dat deze hete dagen strikt zal worden gehandhaafd indien mensen hun dieren onvoldoende bescherming bieden tegen de hitte? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 27

De NVWA voert in periodes met hitte projectmatige inspecties uit en inspecteert ook houders risicogericht naar aanleiding van meldingen en handhaaft daarbij volgens het interventiebeleid.

Vraag 28

Kunt u deze vragen één voor één en op korte termijn beantwoorden?

Antwoord 28

Ja.

⁶ Doelgroepbeeld beschutting voor schapen in de wei | Publicatie | NVWA